

ALENA PROKOPOVÁ / 9. 3. 2017

Václav Marhoul začíná natáčet Nabarvené ptáče

Drama z druhé světové války si vyžádalo osm let nepřetržité práce. Do realizace vstupuje s odhadovaným rozpočtem 166 milionů korun a ambicemi ultimativního artu.

Producent, režisér a scenárista Václav Marhoul má ve svých sedmapadesáti letech za sebou dva celovečerní filmy – láskyplnou parodii Mazaný Filip (2003) a válečné drama Tobruk (2008). Také jeho nový, autorský film Nabarvené ptáče je ambiciózním projektem a současně velmi osobní záležitostí, která začala nabírat konkrétnější podoby hned po realizaci po Tobruku.

„Nejsem schopen dělat blbé filmy za peníze, musím se zamilovat,“ poznamenal Václav Marhoul ve středu na tiskové konferenci, kdy projekt představil novinářům. Informace o připravovaném filmu ovšem česká média čas od času podávala už od roku 2010, kdy se Marhoulovi povedlo získat prakticky nedobytná práva na zfilmování ceněného románu Jerzyho Kosińského. Polský, anglicky píšící autor do Nabarveného ptáče – kontroverzního příběhu židovského chlapce bloudícího válkou zdevastovanou krajinou – promítl v roce 1965 zážitky z vlastního dětství. Příběh o potřebě tolerance ve světě zmítaném xenofobií, hloupostí a nenávisť rezonuje jednak s Marhoulovými formativními osobními zkušenostmi, jednak nabízí nadčasové téma srozumitelné kdekoli na světě.

Marhoulův snímek předchází pověst velkého, artového projektu, připravovaného s nebývalou péčí a promyšleného do detailů. Za základ považuje Marhoul kvalitní scénář, který mu po třech letech a sedmnácti verzích podporovaných postupně osmi dramaturgy získal na MFF v Cannes Zvláštní uznání poroty scenáristické soutěže ScriptTeast – Ceny Krzysztofa Kieślowského. Právě díky scénáři se Marhoulovi povedlo získat zájem hned několika velkých, mezinárodně známých hereckých osobností, a to i navzdory skutečnosti, že jde vlastně jen o epizodní role. Hlavním hrdinou vyprávění

členěného do deseti epizod je totiž desetiletý chlapec, který se během své mučivé, bolestné odyssey postupně setkává s nejrůznějšími osobami, jež se dramaticky podepisují na jeho pocitech vykořeněnosti a odcizení.

Pro hlavní roli si Václav Marhoul bez castingu, intuitivně, vybral devítiletého romského chlapce Petra Kotlára z Českého Krumlova (kde píše všechny své scénáře). Dalších, dospělých partů se ujmou profesionální herci, a to jak z koprodukční Ukrajiny, tak z Německa, Polska a Slovenska. Bude mezi nimi i Alexej Kravčenko – nyní už dospělý hlavní představitel sovětského filmu *Jdi a dívej se*, který v roce 1985 natočil Elem Klimov a který je pro Marhoulu v mnohém vzorem pro jeho vlastní projekt.

Petr Kotlár má před sebou 95 natáčecích dní, během kterých nad ním – vzhledem k explicitní drastičnosti řady natáčených scén – bude bdít speciální tým (včetně babičky a dětského psychologa). Většina ostatních herců bude ovšem na place mnohem kratší dobu. Harvey Keitel, Stellan Skarsgård či Udo Kier, ale také dvě další, mezinárodní herecké hvězdy, jejichž účast není ještě potvrzena, tak mají předepsáno třeba jen pět natáčecích dní. Přesvědčit je k účasti na projektu ovšem nebylo lehké ještě z dalších důvodů.



S architektem Janem Vlasákem na prvních obhlídkách na Ukrajině (listopad 2012), foto: 2media

„Trvalo to celé roky, než se mi povedlo, aby si někteří tihle herci scénář přečetli,“ říká Marhoul. „Dneska už totiž skoro nikdo nečte scénáře, žádné. Peníze jsou důležité, ale nerozhodují. A pověst, kterou máte doma, je k ničemu. Český film má navíc jeden obrovský problém – nikdo na trhu ho nevnímá.“

Tuto situaci Václav Marhoul zjevně odmítá sám za sebe prolongovat, i když o plánech na festivalovou strategii a aspiracích na prestižní ceny nemluví. *Nabarvené ptáče* nicméně realizuje jako ultimativně artový projekt. Kameraman Vladimír Smutný, který je součástí natáčecího štábu shodného se štábem *Tobruku*, bude film snímat na černobílý filmový materiál ve formátu Cinemascope.

„A angličtina zazní na plátně jen přes mou mrtvolu. Ta by film úplně zničila,“ prohlašuje Marhoul, jehož vzorem je v tomto směru drama *Ida*, jíž se dostalo mezinárodního uznání (včetně Oscara) navzdory tomu, že je natočené v polštině.

Postavy v *Nabarveném ptáčeti* budou podle své národnosti (a národnosti svých představitelů) mluvit česky, německy či rusky. Marhoul se však chce opřít i o umělý jazyk – novoslověnštinu. Film tak bude titulovaný i ve slovanských zemích. Vzhledem k tomu, že autor klade maximální důraz na vyprávění obrazem, je v něm však dialogů naprosté minimum: z předpokládané metráže 105 minut zabírají dialogy jen asi deset minut a hlavní hrdina má ve scénáři předepsaných jen šest vět.

Nekompromisní, artová filozofie filmu, který podle Marhoula „klade a vytváří otázky, ale odpovědět na ně musí sám divák“, se samozřejmě už odrazila i na složitosti procesu financování. Původně plánovaný rozpočet 120 milionů korun navíc musel být navýšen (v současnosti se odhaduje na 166 milionů). Projekt naštěstí už před pěti lety zaujal Českou televizi, bez jejíž podpory by ho Marhoul podle vlastních slov vůbec nemohl financovat. Mezi českými koproducenty jsou i soukromníci – Eduard Kučera (Avast) a Vladimír Mařík s Karlem Krausem (Certicon). Podle Marhoula, který by bez podpory soukromých sponzorů během dlouholetých příprav zbankrotoval, je smutné, že z oslovených 147 korporátních firem projekt nezaujal ani jedinou. Zahraniční koproducenti *Nabarveného ptáčete* jsou z Ukrajiny, Slovenska a Polska a projekt využívá i evropského grantového zázemí.

Náročnost *Nabarveného ptáčete* se odráží i v jeho dlouhé realizaci: po dvoudenních předtáčkách nedaleko Prahy, které začnou 13. března, se štáb přesune do volyňské vesničky Svalovyči, „ztraceného světa“, při jehož hledání prý Václav Marhoul najezdil osm tisíc kilometrů. Zde 23. března padne první klapka. Natáčení pak bude pokračovat v šesti etapách v Česku a na Slovensku a skončí v červnu 2018 v bývalém průmyslovém areálu v dolnoslezském městě Świebodzice. Hlavní dětský představitel nesmí příliš zestárnout, natáčení však stejně zabere s přestávkami rok a půl. V únoru 2019 režisér plánuje mít film hotový, chce uspořádat jeho světovou premiéru a v září 2019 ho uvést do českých kin.

„Od okamžiku, kdy jsem na *Nabarveném ptáčeti* začal pracovat, tak uplyne jedenáct let,“ připomíná Václav Marhoul.